

शोधनिर्देशक
प्रा. डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्

धादिङ जिल्लाका काव्यकार र तिनका कृतिको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं
पत्रको प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

लालबहादुर विश्वकर्मा
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७३

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको एम.ए. दोस्रो वर्षका विद्यार्थी श्री लालबहादुर विश्वकर्माले धादिङ जिल्लाका काव्यकार र तिनका कृतिको अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्
शोधनिर्देशक
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाडौं ।

मिति : २०७३/१२/२७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

- (१) प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम .....
(विभागीय प्रमुख)
- (२) प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल् .....
(शोधनिर्देशक)
- (३) प्रा.डा. मोतीलाल पराजुली .....
(बाह्य परीक्षक)

मिति : २०७३/१२/२९

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

कृतज्ञताज्ञापन

धादिङ्ग जिल्लाका काव्यकार र तिनका कृतिको अध्ययन शीर्षक रहेको प्रस्तुत शोधपत्र त्रि.वि. मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली विषयको स्नातकोत्तर तह दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो । शोधप्रस्ताव स्वीकृत गरी अनुसन्धानात्मक कार्यमा अग्रसर हुने अवसर प्रदान गरिदिनु हुने नेपाली स्नातकोत्तर शिक्षण कार्यक्रमका संयोजक आदरणीय गुरुवर प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्ज्युप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । अनुसन्धानात्मक कार्यमा प्रवृत्त हुने आवश्यक योग्यता निर्माणमा विश्वविद्यालय क्याम्पस कीर्तिपुरका आदरणीय गुरुवर्गहरुप्रति म सदैव आभारी रहने छु ।

अनुसन्धानात्मक कार्य सम्पन्न गर्न अनेक विद्वान्हरुका ग्रन्थहरुबाट यथेष्ट लाभ लिइएको छ । तसर्थ सिद्धान्तकार तथा स्रष्टाहरुप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । त्यसै गरी सामग्री सङ्कलनमा विभिन्न पुस्तकालय र साथीहरुको सहयोगले पनि यो कार्य सफल भएको हुँदा म उहाँहरुप्रति पनि आभारी छु ।

प्रस्तुत शोधकार्य सुरु गर्दाको बखतदेखि नै आवश्यक सहयोग तथा सल्लाह, सुभाषण प्रदान गर्नुहुने डा. नवीनबन्धु पहाडीप्रति कृतज्ञ छु । अन्त्यमा, प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने मेरा सम्पूर्ण गुरुहरू, इष्टमित्र, घरपरिवारप्रति पनि आभार प्रकट गर्दछु ।

मिति : २०७३/१२/२५

शोधार्थी

.....

लालबहादुर विश्वकर्मा

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाण्डौ

विषयसूची

पहिलो परिच्छेद

शोधपरिचय

१.१	विषयपरिचय	१
१.२	समस्याकथन	१
१.३	शोधपत्रको उद्देश्य	२
१.४	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५	अध्ययनको औचित्य र महत्व	४
१.६	शोधकार्यको सीमाङ्कन	४
१.७	सामग्री सङ्कलन र शोधविधि	५
१.८	शोधपत्रको रूपरेखा	५

दोस्रो परिच्छेद

धादिङ जिल्लाको सङ्क्षिप्त परिचय

२.१	परिचय	६
२.२.	धादिङको ऐतिहासिकता	६
२.३.	जिल्लाको नामकरण	८
२.४.	भौगोलिक परिचय	९
२.५	प्राकृतिक परिचय	१०
२.६	सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्था	१६
२.७	शैक्षिक अवस्था	१७
२.८	निष्कर्ष	१७

तेस्रो परिच्छेद

धादिङ जिल्लाका कविहरूको सङ्क्षिप्त परिचय

३.१	पृष्ठभूमि	१९
३.२	धादिङ जिल्लाका आधुनिक समयका प्रतिनिधिमूलक कविहरूका परिचय	२०

चौथो परिच्छेद

धादिङ जिल्लाको प्रमुख कविहरू र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण

४.१	पृष्ठभूमि	५३
४.२	टि.एन. गोपीकृष्ण अधिकारी र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	५३
४.३	नवीनबन्धु पहाडी र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	५७
४.४	बैरागी कुमार विश्वकर्मा र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	६३
४.५	भानुभक्त अधिकारी र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	६९
४.६	रामहरि दाहाल र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	७५
४.७	तीलमाया गुरुङ र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	८२
४.८	राममाया अधिकारी र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	८७
४.९	राम कुमार नेपाली र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	९२
४.१०	डिल्लीरमण शर्मा अर्ज्याल र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	९७
४.११	यात्री प्रकाश पाण्डे र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	१०२
४.१२	मोहनप्रसाद तिमल्सिना र उनका काव्यकृतिको विश्लेषण	१०६

पाँचौ परिच्छेद

सारांश तथा निष्कर्ष

५.१	सारांश	११२
५.२	निष्कर्ष	११२
सन्दर्भ सामग्री सूची		११७

सङ्क्षेपीकृत शब्दसूची

एफ.एम.	:	फ्रिक्वयन्सी मोडुलेसन
उ.मा.वि.	:	उच्च माध्यमिक विद्यालय
का.म.न.पा.	:	काठमाडौँ महानगरपालिका
कि.मी.	:	किलोमिटर
टि.एन.	:	तोयनाथ
डा.	:	डाक्टर
नं.	:	नम्बर
नि.मा.वि.	:	निम्न माध्यमिक विद्यालय
ने.	:	नेपाली
प्रा.	:	प्राध्यापक
प्रा.वि.	:	प्राथमिक विद्यालय
मा.वि.	:	माध्यमिक विद्यालय
बा.वि.के.	:	बाल विकास केन्द्र
वि.सं.	:	विक्रम सम्बत